խառնւում են իրանց համար տեղ պատրաստել և հետեւել իրանց հին սովորութիւններին։ Անգլիական հասարակութիւնը ամեն կերպ խանգարում է ասպարիզում գէթ խաղաղ Գաղթականների մէջ և ձեռք բերել պաշտպանների համակրութիւնը։ Նա համառաբար իրագործում է իր յարձակման նախագիծը, հետզհետէ ընդարձակում իր առևտրական գործերը Գաղթականների հետ և պաշտօնապէս հովանաւորում է քրիստոնէութիւնը տարածող միսիոնարներին, որոնք բնակւում են Աշանտիի, Համագանի, Խալդիի և Ուլրիկայի մէջ։ Անցեալ տարւայ սովի ժամանակ անգլիացիների ժողովրդականութիւնը աւելի էր մեծացել. սակայն ձեռնտու ընթացքում հաղորդում տարիների ամեն որ հաց էին սպասում Անգլիայից ուղարկւած փողերի։ Նա չէր պնդում, որ այդ մարդասիրական գործը կատարելով, Անգլիան կամենում էր գրաւել պարսիկների համակրութիւնը, այլ կամենում էր փչացնել նրանց [illegible] այն փաստը, որ Անգլիայի ազդեցութիւնը Գաղթականի մէջ ամեն կերպ դիմադրում է։ Երբոր Գաղթականների մէջ ծախսում են անգլիական գործարանական արդիւնաբերութիւնները, խորամանկ անգլիական գնորդները և հիւպատոսները մի հաշիւ համաձայնութիւն են ներկայացնում իրանց հասարակութեանը Գաղթականների առևտրի մասին և այդ հանգամանքը միջոց է տալիս անգլիական առևտրին աւելի ընդարձակել Գաղթականների մէջ և մեծ օգուտներ ունենալ։

Բանի որ անգլիացիները այդպէս վարւում են գլխաւոր գէթ խաղաղ Գաղթականների մէջ, ռուսներն էլ պէտք է անհոգ չը մնան, մանաւանդ որ երբեմն ռուսական միջոցներ են գործ դրւում, որոնց նպատակն է ոչ թէ միայն վնասել Ռուսաստանի ազդեցութեանը Գաղթականների վրայ, այլ և թշնամութիւն սերմանել այդ երկու պետութիւնների մէջ։ Բացի այդ Ռուսաստանի քաղաքական և առևտրական շահերը պահանջում են, որ նա խանձարէ իր յարաբերութիւնները Գաղթականների հետ և ամրացնէ իր ազդեցութիւնը հարևան երկրի մէջ։ Երբեմն գրուցի երկիր Գաղթականների խաղաղ է ընդարձակ ասպարէզ զարգացման ռուսաց առևտրի համար, միջնորդութիւնը հաղորդակցութեան է Գաղթականաց գաւառի և չոր միջոց բերելոյ։

Մի կողմից այդ նպատակին հասնելու և միւս կողմից Ռուսաստանի հզօր Գաղթականի վերաբերութեամբ մեծացնելու համար ցանկալի կը լինէր, որ ռուսաց շահերը պաշտպանող հիւպատոսութիւններ խառնւելի նշանակէին քաղաքականապէս զարգացած և Գաղթականների հետ ծանօթ անձինք։ Այնժամ այդ պաշտօնը կատարելու, գործերը այլ կերպարանք կը ստանային, Ռուսաստանի ազդեցութիւնը կը մեծանար և առևտրական արդիւնաբերութիւնները կը լցնէին Գաղթականների շուկաները։

Տեղեկագրութեան Թաւրիզի նահանգի հիւպատոսի նման առաջնորդներ, որ արհեստաւոր քաղաքական գործողների պաշտօնավարութիւն, չէին հաւաքել այդ գաղթութեան իրագործմանը՝ նրանց իրանց ազգային կեանքում և յարաբերութիւններում թէ պարսիկների և թէ ռուս հպատակների հետ նպաստում էին ռուսաց հեղինակութեան աճմանը, որ շատերը մեծ էր Գաղթականների, Անրջանի և Գիլանի նման գաւառների ժամանակ։ Ռուսաց հայ ենթադրել յա, որ այժմեան գնդապետի ժամանակ Ռուսաստանի հեղինակութիւնը իր նախկին զօրութեամբ կը հասնի։ Բացի այն որ պ. Զինովիև խելօք և եռանդոտ մարդ է, նա յաւ ծանօթ է Գաղթականների հետ, որովհետև առաջ գնդապետի պաշտօնը ստանալուց առաջ նա 15 տարի հիւպատոսի քարտուղարի պաշտօն է վարել և այդ պաշտօնով նրա ընտրութիւնը չափազանց ուշագ է, եթէ ի նկատի առնենք գործերի այժմեան դրութիւնը։

Թիւրքերի աղքատութիւնը գնալով աւելի օրէցօր խեղճ է։ Պարսկական զօրքը Ատրպատականի և ասորիական սահմանների ապահովութեան համար և չէրքերով բնակեցրած պարսկական գիւղերը աւերելուց յետոյ ուղարկւեցան իրանց տեղը։ Ատրպատականի վերադարձաւ թէհրան և այնտեղից արձակւեցաւ իր հայրենի կողմերն քաղաքը, որովհետև շահը զրկեց նրան առաջին միւսարի պաշտօնից։ Այդ պատճառով Ատրպատականը զրկւեց անդաստանացող թիւրքերի աղաղակութիւններից։ Ամեն որ այստեղ անհանգստացնող լուրեր են ստացւում, որ չէրքեզ Իրազուլլահ հրաւիրում է քիւրդերին զինւորվել և որ թիւրքական հրատարակը „Голосъ“-ի ընթերցողներին յայտնի համբաւաւոր առաջնորդութեամբ են հաւաքւում։ Քիւրդերի ամենի մեր բնակութիւն ունեցող քաղաքների ընտանիքներ, քիւրդական նոր արշաւանքից վախենալով, գաղթում են Թաւրիզ և մինչև անգամ Ռուսաստան։

Ինչպէս երևում է այդ լուրերը անհանգստացնում են պարսկական կառավարութեանը։ Շահը թէհրան հրաւիրեց Թաւրիզի մաժորդներին, որի բնակութիւնը պարսկական սահմանների հանգիստ պէտք է Թաւրիզի մէջ լինի և որը Ատրպատականի կառավարիչ է համարւում։ Պէտք է նկատել, որ Թաւրիզ մասնակցի հեռացնելը Թաւրիզից ամբողջութեան պատճառ ընտանիքներին, որովհետև նրանք յոյս ունէին ազատել այն գրիգորներից, որոնց ենթարկւում էին նրա ձեռքով։ Շահը Ատրպատականի կառավարիչ նշանակել է Ալա—Դովլէին, որ յայտնի է Գաղթականի մէջ իր եռանդով և խոհեմութեամբ։ Նա արդէն ուղևորւել է թէհրանից և երևում Թաւրիզ կը հասնի։ Ինչպէս երևում է նրան յանձնւած է՝ վերջնականապէս ճնշել քիւրդական ապստամբութիւնը։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—«Ռէյտերի ընկերութեանը» հաղորդում են Կ. Պօլսից, մարտի 8-ին որ ասլյմանը հրաւիրեց Գօշէնին իր պալատը և խնդրեց նրան տալ մի քանի բացատրութիւններ մեծ պետութիւնների ներկայ գրութեան մասին։

—Ս. Դուսը ազարից մի յատուկ նամակ Նէյէսի Իրաղուլլահ մասն Շէյխը մերժեց ներկայանալ Կ. Պօլիս, և կանչեց քիւրդերի գլխաւորներին, յայտնելով նրանց որ պատրաստ լինեն պատերազմի պէս նորից արշաւել Գաղթականների դէմ։ Թիւրքիան աշխատում է համոզել Շէյխին չը կատարել իր դիտաւորութիւնը։

—Մեզ հաղորդում են, որ Թիւրքաց կառավարութիւնը բանի կերպով հաւաքում է արդէն վճռապատուածի հայերից նրանց մասը ունեցած զէնքերը։ Առում են վերջին քաղաքում հաւաքւած են հայերից մօտ 800 հրացաններ։ Համոզւած են որ վերջին հայ ազգերը նպաստում են Թիւրքաց կառավարութեանը, մանաւանդ նրան այն հայ բնակիչներին, որոնց մօտ զէնքեր են գտնւում։

—Բէհրամից երևանեան լրագիրներին գրած նամակներում առում են որ քիւրդերը 1.000 հոգու թւով, զրաւեցին Մարգաւարը և որ Շէյխը Իրաղուլլահի գլխաւորութեան ամեն յարձակման Ուրմիայի վրայ. իսկ Արզէլ-կալէր պատրաստւում է սրբաւել Թաւրիզի վրայ։ Ուրմիայում բնակիչները շատ անհանգիստ են և չառնեն գաղթում են դէպի առաւտ ստամբոլներ։

—«Deutsche Zeitg» լրագիրը գրել է որ Ներկայ Բեյին Աւստրիայի կայսրը կը թագադրէ Չեխիայի թագաւոր և այնուհետև նրա որդին, Ռուդոլֆ թագաժառանգը կը յայտնի Չեխիայի թագաւոր։

—«Порядокъ» լրագրին հաղորդում են Կ. Պօլսից, որ Փոքր-Ասիայի նահանգապետները հրաման են ստացել Թիւրքաց կենտրոնական կառավարութիւնից ազգարկել Կ. Պօլիս Փոքր-Ասիայի նահանգներում եղած բոլոր աւելորդ զէնքեր, Թնդանօթներ և պատերազմական պաշարներ։ Տրապիզոնի մէջ այդ նիւթերը արդէն բարձում են նաւերի վրայ։ Կարծում են որ այդ հրամանը հաղորդ ունի Ռուսաստանի դէմ պատրաստւող պատերազմի հետ։ Բայց Բ. Դուռն այդ կարգադրութիւնը մեծ աղքատութեան գործից Փոքր-Ասիայի թէ մահմեդականների և թէ քրիստոնեաների վրայ։ Սակայն կարծում են որ դա ապացոյց է որ Թիւրքիան գիտակցութեան ունի յանձնել իր ասիական նահանգները մի որ և է մեծ պետութեան հովանաւորութեանը։ Լրագիրը աւելացնում է որ ի հարկէ այդ սեղանի ենթադրութիւնը անհիմն է, բայց նա ցոյց է տալիս թէ ինչ է Թիւրքիայի ասիական երկիրների բնակիչների տրամադրութիւնը և վկայում է Թիւրքաց տէրութեան յարատևութեան վերաբերութեամբ անվստահութեան մասին։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նիւ-Եօրքում կայ հիմնւած մի կլուբ նախանձի համար, որանց անդամ ընդունւում է միայն նա, ով 6 ֆուտ և երկու դիւյմ հասակ ունի։ Այդ ակումբ այդ կլուբում մի հաշիւերով արտեցաւ. համաձայնի բան է որ այդ սեղանի հիւրերին կերակրելու համար ամսական քանակութեան միթերքներ հարկաւորեցաւ։

* *

Մեռ ժամանակները հասնում հետեւեալ մի սոսկալի յարաբերութեան յայտնեցաւ.—Արգին բաւական ժամանակ է որ Պիկարդիայի փողոցի բնակիչ կամուգը գամբուռն տառապեցներ էին պատահում միմեանց այդ փողոցի վրայ գանգից մի տան մասին։ Նրանից կարծելով այդ տան մէջ բնակւում են չար ոգիներ և երբ թէ իրանք լռում են նրանց աղաղակները և շղթայի ձայները։ Այդ լուրերը հասան և ոստիկան վարչութեան, որը և նշանակեց մի յանձնաժողով հետաքննութիւն անելու այդ հոգեհանաւոր տան մէջ։ Մի որ փոխ ասատանական յանձնաժողովը եկաւ այդ տանը հետաքննելու.—առաջին յարկում բնակիչները յայտնեցին մի մարդ ու կին. առանձին ճակատային նոյնչին և այնիչ բան չը գտան հետաքննողը։ Յանձնաժողովը նկատեցին մի ծածուկ մուտքի դուռ և երբ տան առջևից բանալիքը պահանջեցին, նա աշխատում էր դուրս փախչել անձնակից։ Բանալին առան, դուռը բացեցին և տեսան մի սենեակ որ ասում էր գեղի ներքնատուն, այլ սոսկալի մարդ էր. այդ ներքնատան մէջ գտնեցաւ մի կատաղեցուցիչ կերպարանք շղթայած հսկայական կին։ Ցոյց տւեցաւ որ այդ կինը բնակարանի տիրոջ քոյրն էր, որին եօթ տարի է արդէն այդ ներքնատան մէջ, բարձրացին մէջը, չղթայակապ պահում էին, առանց ուղղելու կեանքը առանց որ մի կտոր հաց ու մի սակառ ջուր։ Նրան բանտարկել էին, որ խաղաղան նրա ունեցած կալւածը յափշտակել։ Բանտարկւած կինը ազատեցին հիւանդանոց, իսկ նրա եղբայր իր կնոջ հետ յանձնեցին դատարանին. և այսպիսով այդ փողոցի բոլոր չար ոգիները անհետացան։

* *

Փարիզի գիտութեան ակադեմիայի նիստի մէջ պ. Բուլէն յայտնեց որ իր կարծիքով եթէ Ձը բանտարկւած արիմիներով ոչ որ չէ հիւանդանում, չը նայելով որ Ամերիկայից մեծ քանակութեան խոզի միս է բերւում, պարունակելով իր մէջ արիմիներ, պատճառը նրանում է անհետում, որ Ֆրանսիայում սովորութիւն կայ միսը միշտ լաւ խարշելու կամ եփելու, իսկ յայտնի է որ արիմիները մեծ տաքութեան չեն դիմանում, ոչնչանում են և այդպիսով զատւում են անվնաս։ Խոզի միսը այն ժամանակ է վտանգաւոր, երբ նիւթում կամ խորովում է առանց, կամ ժամանակ, երբ կնճռում է ռաւողում, խաշում, ծխում, ապխտած միսը ուտելիս։

* *

Ամերիկում ազատագիրները թանկ են մեզ անգլիացոց.—պ. Աստերին իր կնոջ հետ, բայց այդ վերջինին չուսով արձակեցին, երբոր այն գիտակցութեամբ որ կինը միշտ արձակել մարդուն յետոյ իր հաշւով. Ազատականները կոչւելու ուրախին չեն տալու համար պահանջւում են 15.000 ֆունտ ստեռլինգ։ Անգլիական գեղեցիկ Դոյէնը Բույն Դրանը անդարձելի է սառել այդ տանխ։

* *

«La Nature» լրագրին գրում են որ Փարիզում ցոյց են տալիս այժմ մի չորս տարեկան երեխայ, որը աւելի փոքր է քան թէ նոր ծնւած մանուկը։ Անատոմիական Բերսանը իր ներկայութեան մէջ ասում է որ այդ երեխան չուտ ուղղակի կազմւածք ունի, բաւական լաւ զարգացած է համեմատ իր հասակին և ծննդեան օրից մինչև այժմ միայն երկու մատ չափ է մեծացել և կշռում է մօտ 6 ֆունտ։

* *

Մեռ օրերս Բարզի քաղաքում մի սոսկալի պատահմամբ մի մեծ դժբաղդութիւն պատահեց. Երեք երեխայ Թունաւորեցան բերանները փոխանակ կաղամբի՝ տերեւներ. երեքը՝ մի երկու տարեկան աղջիկ և մի չորս տարեկան աղջիկ, անմիջապէս մեռան, իսկ մեծ տարեկան աղջիկը փրկեցաւ, խոկան բերանները գեղեցիկ Դուռոպենի ներկայացուցչի ներկայութեամբ ըստ մինչը գնելով գլուխները առաջ նրանց թունաւորած լինելը։ Դեղագործը բանտարկութեան մէջ է. նա խոկն խոստովանում է որ գեղերի շիշերը անզգուշութեամբ խառնել էր։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. 15 ապրիլի. „Правит. Вѣстн.“ լրագրի մէջ տպած է բարձրագոյն իշխան Դոլգորուկիի անունով այն ռեսկրիպտ, որ 25 տարի լրացաւ այն ժամանակից, երբ նրան յանձնեցաւ տրամադրել գործերի միտութեան կառավարութիւնը։ Ռեսկրիպտի մէջ ցոյց են տուած հանգուցեալ ծառայութիւնները այդ պաշտօնը վարելու ժամանակ։ Իշխանին շնորհւում է կայսեր վրայ կրելու համար ի Տէր հանգուցեալ կայսրի և կայսր Աղէքսանդր երրորդի պատկերները ադամանդներով զարդարւած։ Վարչը և Օրս գնորդի առաջընթացը բացվել են. „Новости“ լրագիրը հաղորդում է, որ մահւան պատժի ենթարկւած յանցաւոր Կիբալչիչի հայրը քահանայ Մոսկվայի մէջ խելագարւել է կրած։

ԲԵՐՆ. 14 ապրիլի. Միութեան խորհուրդը յանձնեց պրոֆեսորների քննութեան հասարակ Ժնևայի մէջ եղած ազդարարութիւնների մասին, որոնք բողոքում են Ս. Պետերբուրգի մէջ թագաւորասպաններին մահւան պատժի ենթարկելու դէմ։

ՌՈՄ. 14 ապրիլի. Գեներալ Լամարմորայի գերեզմանը մօտ Ցոմեան հոգևոր ընդհանուրը, ձևացաւ սեփին և պաշտպանում է այդ քաղաքը։ Դրամատիկան մի նոր անձնաւորում է Ֆրանս Նուազյանների։ Զօրքերի նոր եկաւ զանազ անդամը ազատ հասարակութեան։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. 14 ապրիլի. Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 97 ր. 25 կ., երկրորդ 94 ր. 25 կ., երրորդ 94 ր. 75 կ., չորրորդ 94 ր. 25 կ., ներքին 5% առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 223 ր. 75 կ., երկրորդ 216 ր. 75 կ., արևելեան առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 92 ր. 75 կ., երկրորդ 92 ր. 87 կ., երրորդ 92 ր. 87 կ., ոսկի 7 ր. 97 կ.։ Ռուսաց 1 ռուբլը Լոնդոնի վրայ արժէ 23,62 պէնս, Ամստերդամի վրայ 124,62 ցէնտ, ռուսաց 100ր. Համբուրգի վրայ արժէ 210 մարկ 50 պֆ., Փարիզի վրայ արժէ 260 ֆրանկ։ Բորսայի տրամադրութիւնը հանգիստ է։

Խմբագիր—հրատարակիչ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ